

İLKÖĞRETİM 7. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜREL MİRASI KORUMA BİLİNCİNİN İNCELENMESİ

Fatih KARİP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
Eğitim Fakültesi
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
fkarip(at) agri.edu.tr

ÖZET

Ülkemiz, her köşesi ayrı renklerden oluşan kültürel mozaiklerle örülüdür. Bu değerli tarihi doku zamana karşı koyamamakta, her geçen gün biraz daha yıpranmakta, yok olmaktadır. Ancak bu fiziki yok oluştan daha tehlikeli olanı bu kültürel değerlerin insanların bilinçlerinden silinmesidir. Bu nedenle ülkemizde yaşayan her birey kültürel değerlerini farkına varmalı ve onları korumak için özel bir çaba göstermelidir. Bu çalışmanın amacı, Ağrı ili ve ilçelerinde öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasın korunması bilincine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini tespit etmektir. Araştırmanın verilerini toplamak için anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini Ağrı ili ve ilçelerinden rasgele seçilen 33 ilköğretim okulunda öğrenim gören 872 öğrenci oluşturmaktadır. Anket sorularına verilen cevaplar SPSS 15.0 istatistik programında analiz edilerek yüzde ve frekans değerleri tablolaştırılmış elde edilen bulgular tartışılarak yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında anket uygulamasına katılan öğrencilerin kültürel mirasın korunması bilinci konusunda yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmadıkları sonucuna varılmış ve elde edilen sonuçlardan hareketle çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Kültür, Kültür Varlıkları, Kültürel Miras, Koruma Bilinci.

Karip, F. (2014). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Mirası Koruma Bilincinin İncelenmesi. *Ulakbilge*, 2 (3), s.49-68.

THE EXAMINATION OF THE PROTECTING OF CULTUREL HERITAGE OF THE ELEMENTARY 7th GRADE STUDENTS

ABSTRACT

Every corner of our country is full of cultural mosaics which has different colours. This precious historical tissue can not resist to time, fraying day by day on its disappearing. The more dangerous from the physical destruction is the deletion of consciousness of cultural values. Cause of this every person living in this country must aware of cultural values and must perform special effort to protect them.

The aim of this research is to identify readiness of 7th class students awareness of the protection of cultural heritage, who lives in Ağrı and districts of Ağrı. Survey technique is used for collecting data for this research. The study sample is constructed from randomly chosen 872 primary school students. The result of survey analyzed in SPSS 15.0 statistics programme. Percentage and frequency values discussed, commented and tabulated.

The scope of the research we made inferences students, who take part in the survey are not aware of the readiness of protection of cultural heritage. We made various suggestions about the protection of cultural heritage.

Keywords: Culture, Cultural Assets, Cultural Heritage, Protection Awareness

1.Giriş

Günümüzün en büyük sorunlarından olan çevre sorunları yalnızca fiziksel kirlenmeyi değil doğal ve tarihi çevrenin korunması gerekliliğini de içermektedir. Bu bağlamda tarihsel ve kültürel değerlerin oluşturduğu bu mekânların olumsuz yönde değişmesi, bozulması ve yok olmasını önlemek büyük önem arz etmektedir.

Ülkemiz binlerce yıllık bir süreç içinde yer almış uygarlıkların birikimi olan kültürel ve doğal değerleri barındırmaktadır. Bu değerlerin bir bütün olarak algılanması, değerlendirilmesi ve korunması özgün kimliği ile Türkiye'nin var oluş mücadelesini oluşturmaktadır. Bu değerlerin yok olması kültürel sürekliliğin kesintiye uğraması, geleceğe temel olan birikiminin kaybedilmesi demektir. O halde her koşulda bu değerlerin yani kültürel mirasın korunması gerekmektedir.(Çubuk, 1998, 1).

Kültürel mirasın korunmasını konuyla ilgili yasal ve yönetsel çevrelerden, kültür varlıkları ile doğrudan ilişkili; arkeoloji, mimarlık tarihi, sanat tarihi gibi alanların uzmanlarından beklemek doğru olmaz. Bununla birlikte koruma bilincinin oluşturulmasında, önemi giderek artan sivil toplum örgütleri ve eğitim kurumları, kitle iletişim araçları ve bunların eğitimdeki rolü de oldukça önemlidir.

21. yüzyılda ülkelerin doğal ve tarihi çevrelerini koruma becerisi ve başarısı sadece doğal ve kültürel zenginlik olarak değil, aynı zamanda siyasal bir güç ve prestij kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Bu kültür değerlerinin yansıma düzlemleri de kuşkusuz kentler olacaktır. Sahip olduğu kültürel ve doğal varlıklarının değeri ve kapsamı düşünülürse, Türkiye'nin tarihi ve doğal çevreyi koruma konusunda sağlayabileceği başarı uygarlık yarışındaki en önemli ve değerli gücü olacaktır (Tankut, 2005, 9).

Arkeolojik kazı alanları doğal olarak öncelikle arkeolojik araştırmalara hizmet eder. Kazılar tarihsel kalıntıların bilimsel metotlarla ortaya çıkarılması ve yaygınlaştırılmasını hedefler. Kültür varlıklarının araştırılması, tarihsel kalıntıların geri dönüşü olmayan bir şekilde tahribatı tehlikesini de beraberinde getirdiğinden, korumacılık ayrıcalıklı bir anlam kazanmaktadır (Hueber, 2001, 38).

Kültür varlıklarının tahrip edilmesindeki en önemli hususlardan biri kuşkusuz sanayileşmedir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde sanayileşmenin yaşanması, gerek şehirleşme bağlamında gerekse tek nesne olarak benzer birçok tahribatın yaşandığı

görülmektedir (Göğebakan, 2009, 30). Modernleşme adına yapılan yapılaşma eylemleri hemen her yerleşmede ya da kırsal alanlarda kültür ve doğa varlıklarının çoğunun değişmesine, bozulmasına ya da yok olmasına neden olmaktadır (Asatekin, 2004, 49).

Kültürel mirasımıza yönelik yapılan tahribatların en üzücüsü ise tarihi çevre gezilerinde ziyaretçilerin tarihi yapılar üzerine yaptığı yazı ve kazımlarla oluşan tahribattır. Bir taraftan kültür varlıklarını tanımak, kültürlenmek isteyen ziyaretçinin diğer taraftan bu değerlere zarar vermesi korumacılığın daha ziyade fiziksel değil de bilişsel bir olay olduğunu göstermektedir.

Koruma bilincinin yeterli düzeyde olmadığı toplumlarda, bu bilinci geliştirebilecek en etkili yollardan biri eğitimidir. Kültürel mirasın korunmasına yönelik eğitimin ilköğretim düzeyinden itibaren sistemli bir şekilde verilmesi gerekmektedir.

1.1. Problem Durumu

Türkiye, tarihi ve kültürel mirası bakımından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu mirasın korunmasında yasal olarak merkezi yönetime ve yerel yönetimlere sorumluluklar verilmiştir. Sivil toplum kuruluşları ve halk da bu sorumluluğu üstlenmektedir. Ancak bu değerlerin korunmasında, yaşatılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında harcanan çabalar yetersiz kalınmaktadır. Tarihi ve kültürel mirasın korunarak, yirmi birinci yüzyılı kimlikli kentlerle yaşamak ve kültürel değerlerini yitirmemiş güçlü bir toplum olarak ayakta kalmak önem taşımaktadır (Yılmaz, Üçer, 2004, 43).

Kültür ve doğa varlıklarının korunması için gerekli teknik/kurumsal donatıya sahip mimarların yada kısıtlı sayıdaki diğer uzmanların varlığı ülkemizdeki değerlerin korunması için yeterli olamaz. Önemli olan bu ülkede yaşayan her bireyin, ait olduğu toplumun kültürel geçmişini benimsemesi, bu topraklarda var olan ve çağdaş benliğimizin temelini oluşturan her türlü kültür ve doğa varlıklarının önemini ayırtına varmaları, bunlara sahip olmaktan yüksünmek yerine gurur duymalarıdır (Asatekin, 2004, 18).

Ülkemizde kültür ve doğa varlıklarının korunması konusunda kişilerin bilgilendirmesi, üniversite aşamasına hatta yüksek lisans öğretimine bırakılmaktadır. Bir toplumu oluşturan bireylerin temel kişilik niteliklerinin belirlenip kesinleşmesinden sonra bir 'ek' olarak kültürel geçmişin önemini ayırtına varılması için bilgi verilmesi, bu bilginin kimliğin ayrılmaz bir parçası haline gelmesi için oldukça geç bir zamandır. (Asatekin, 2005, 51) Bu nedenle çocuklarda ilköğretim döneminde hatta okul öncesi dönemde uygun materyallerle ve etkinliklerle tarihi çevre bilinci uyandırılmalı, 'koruma kültürü' oluşturulmalıdır.

1.2. Amaç

Bu çalışmada 2011-2012 eğitim öğretim yılında Ağrı ili ve çevresinde öğrenim gören ilköğretim öğrencilerinin kültür varlıklarını koruma bilincine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

1.3. Önem

Geçmişten günümüze uzanan maddi ve manevi süreci bir arada barındıran tarihi çevre ve onun korunması günümüzde önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle yaşadığımız çağda kültürlerin tartışıldığı ve kültürel birikimin geleceğe yön verdiği bu dönemde koruma bilincinin önemi daha da artmaktadır.

Çağdaş ve bilinçli toplumlar sahip oldukları kültürel zenginliklerin değerini bilir, onları koruyarak gelecek kuşaklara taşımak için özel bir çaba sarf eder. Çünkü gelecek nesilleri ayakta tutacak en temel güç geçmişten alınan güçtür. Geçmişe dair bir toplumun en önemli varlıkları ise tarihi çevreyi oluşturan evler, sokaklar, anıtlar, dini ve sosyal yapılar, maddi ve manevi bütün kültürel değerleridir.

Zengin tarihi dokusuyla çok önemli bir noktada olan ülkemiz için bu değerlere sahip çıkmak, korumak ve tarihi çevre bilinci oluşturmak acilen üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Böylesine zengin bir kültürel mirasa sahip olmak bu ülkede yaşayan tüm insanlara ciddi sorumluluklar yüklemektedir. Ülkemizde bu alanda bilinç yoksulluğunun olması bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Bu noktada toplumsal boyutu ile kültürel mirasa sağduyuyu arttıracak en önemli güç eğitim olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirası koruma bilincine yönelik hazırbulunuşluklarının incelendiği bu çalışma nitel bir araştırmadır. Model olarak tarama kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008, 77).

Araştırmanın kuramsal boyutu, literatür taraması yapılarak konu ile ilgili yayımlanmış yazılı kaynaklar ve uzman görüşleriyle elde edilen bilgiler ışığında oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmada İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirası koruma bilincine yönelik hazırbulunuşluk düzeylerini tespit etmek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen bir anket

kullanılmıştır. Katılımcıların ankette yer alan çoktan seçmeli ve açık uçlu sorulara verdikleri cevaplar çözümlenerek yorumları yapılmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ağrı ili ve ilçelerinde eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunan ilköğretim okulları oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise Ağrı ili ve ilçelerinde bulunan 684 ilköğretim okul arasından rastgele seçilmiş 33 ilköğretim okulu oluşturmaktadır. Araştırma 2011–2012 eğitim-öğretim yılında bu okullarda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinden 872 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Yapılan bu çalışmada kullanılan veri toplama aracı, daha önce benzer bir araştırmada Asatekin (2004, 160) tarafından geliştirilen bir anketten yola çıkılarak oluşturulmuştur. Asatekinle yapılan görüşmeler neticesinde alınan izinle, ankette yer alan sorular Ağrı ilinin sosyal ve kültürel özellikleri göz önüne alınarak yeniden düzenlenmiş ve toplamda 155 maddenin yer aldığı anket oluşturulmuştur. Anket taslağında yer alan maddelerin araştırma konusunun içeriğine uygun olup olmadığını tespit etmek amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Uzman görüşleri doğrultusunda toplam 46 sorudan oluşan bir veri toplama aracı oluşturulmuştur. Daha sonra bu aracı geçerlilik ve güvenirlik işlemleri için ilköğretim 7. sınıfta okuyan 83 öğrenciye uygulanmıştır. Uygulama sonucunda madde gücü düşük olan 11 soru anketten çıkarılarak 35 sorudan oluşan veri toplama aracının son hali elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket sorulara yanıt verme özelliğine göre çoktan seçmeli ve açık uçlu sorular olmak üzere iki soru tipinden oluşmaktadır. Anket soruları çalışmanın alt problemlerine ilişkin verileri tespit edecek şekilde oluşturulmuştur. Anketin ilk altı sorusu öğrencilerin sosyoekonomik özellikleri hakkında bilgi edinmeye yönelik demografik sorulardan oluşmaktadır.

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplamak için geliştirilen anket Ağrı Valiliği Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan izinle araştırmanın örnekleminde yer alan 33 ilköğretim okulunda öğrenim gören 872 öğrencinin katılımıyla 5 haftalık bir sürede gerçekleştirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Anket ve kaynaklardan elde edilen veriler, içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilip yorumlanmıştır. Uygulanan anketlerden elde edilen verilerin yüzdelik ve frekans değerleri SPSS 15,0 paket programı kullanılarak hesaplanmıştır. Ankete verilen cevapların adetsel ve yüzdesel dağılımları her bir soruya karşılık gelecek şekilde verilmiştir. İstatistiksel tekniklerden; aritmetik ortalama, en yüksek değer, en düşük değer, frekans ve yüzdelik hesaplar kullanılmış ve elde edilen verilerin tablolastırılmasında Microsoft Excel paket programı kullanılmıştır.

3.Bulgular ve Yorum

Tablo1. ‘Sizce İshak Paşa Sarayı hangi devlet döneminde yapılmıştır?’

Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 1		
Lidyalılar	3	,6
Urartular	22	4,0
Osmanlılar	04	7,8
Selçuklular	46	6,7
Boş Bırakılan	7	,8
Toplam	72	00

Anketteki “İshak Paşa Sarayı hangi devlet döneminde yaptırmıştır” sorusuna öğrencilerin % 91,2’si cevap vermiş, % 8,8’i boş bırakmıştır. Soruya cevap veren öğrencilerin % 63,4’ü Osmanlı Devleti, % 18,4’ü Selçuklular, % 18,2’si Urartular ve % 2,9’ü Lidyalılar döneminde yapılmıştır şeklinde cevaplar vermiştir. Tablo 4.7. incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmının soruya doğru cevap verdiği ve Ağrı İli’nin en önemli kültürel mirası olan İshak Paşa Sarayı’nın dönemini bildikleri anlaşılmıştır.

Tablo2. ‘Ağrı İli ve İlçelerinde hangi medeniyetlere ait tarihi eserler bulunmaktadır? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 2	n	%
Osmanlılar	572	73,6
Lidyalılar	87	11,1
Urartular	195	25
Selçuklular	271	34,8
Hititler	101	12,9
Osmanlılar- Selçuklular- Urartular	25	3,2

Ankette birden fazla seçeneğin işaretlenebildiği Ağrı İli ve İlçelerinde hangi medeniyetlere ait tarihi eserler bulunmaktadır? sorusuna öğrencilerin %89,2’si cevap vermiş, % 10,8’i boş bırakmıştır. Öğrencilerden %44,9’u bu devletlerden iki veya daha fazlasının Ağrı ve çevresinde tarihi eserlerinin bulunduğunu belirtmiştir. Soruya cevap veren öğrencilerden % 73,6’sı Osmanlılar, % 34,8’i Selçuklular, % 25’i Urartular şikkını işaretlemiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmının Ağrı ve çevresinde Osmanlı, Selçuklu ve Urartu Devletlerine ait eserlerin birinin bulunduğunu bildikleri anlaşılmaktadır. Ancak çok az bir kısmının (% 3,2) bu üç şikkı bir arada vermesi konuyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmadıklarını göstermektedir.

Tablo3. ‘Sizce “Tarihi Eser” ne demektir? Kısaca yazınız’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Sorusuna

Soru 3	n	%
Doğru Tanım Yapanlar	87	0,3
Doğru Tanım Yapamayanlar	5	,7
Toplam	72	00,0

Ankete katılan öğrencilerin büyük bir kısmı (%90,3) tarihi eserin tanımını yapabilmektedir. Öğrenciler tarihi eserlerle ilgili yapmış oldukları tanımlardan örnekler aşağıda yer almaktadır.

11- Sizce “Tarihi Eser” ne demektir? Kısaca yazınız.

..... Tarihi eser çok eski dönemlerde yapılan anıt ve yapılar ya da esya olabilir. Tarihten günümüze kadar ulaşmış eserlerdir.

11- Sizce “Tarihi Eser” ne demektir? Kısaca yazınız.

..... Tarihi eser, geçmişten günümüze kalan, belirli bir döneme ait tarihi ve kültürel değerlerdir. Bakırdan eserlere denir.

Tablo4 ‘Kültürel miras deyince aklınıza neler gelmektedir? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 4	n	%
Saraylar	642	74,6
Modern Binalar	115	13,3
Anıtlar	527	61,2
Tarihi Evler	652	75,8
Şelaleler	148	17,2
Saraylar- Anıtlar- Tarihi Evler	270	31,0

Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği ‘Kültürel miras deyince aklınıza neler gelmektedir?’ sorusuna öğrencilerin % 98,6’sı cevap vermiş, % 1,4’ü boş bırakmıştır. Soruya cevap veren öğrencilerden % 74,6’sı saraylar, % 61,2’si anıtlar, %75,8’ Tarihi evler şıklarını işaretlemiş; yalnızca % 31’i bu üç şıkkı birlikte işaretlemiştir. Ayrıca öğrencilerden %80,6’sı da bu cevaplardan en az iki veya daha fazla şıkları işaretlemişler. Tablo 4.10.’dan anlaşıldığı üzere öğrencilerin kültür varlıkları konusunda büyük ölçüde bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Ancak; gerek sorunun ‘şelaleler’ şıkkının % 17,2 oranında işaretlenmesi gerekse 33. soruya verilen cevaplara bakıldığında doğa varlıklarının da kültür varlığı gibi algılanması konunun yeterince özümsemediğini göstermektedir.

Tablo5 ‘Bir nesnenin tarihi eser olabilmesi için sizce hangi özelliklere sahip olması gerekir?’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 5

Tarihi	değerlerinin	olması		
gerekir			59	7,4
Çok güzel olması gerekir			0	,7
Sadece müzede sergilenmesi				
gerekir			1	,0
Toprak altında bulunmuş				
olması gerekir			01	1,9

Ankete katılan öğrenciler “Bir nesnenin tarihi eser olabilmesi için sizce hangi özelliklere sahip olması gerekir?” sorusuna %75,6’si tarihi değerlerinin olması gerekir, %4,6’si çok güzel olması gerekir, %5,8’i sadece müzede sergilenmesi gerekir ve %11,6’sı toprak altında bulunmuş olması gerekir cevaplarını vermişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun soruya doğru cevap verdiği görülmektedir. Çeldiricilere bakıldığında ise öğrencilerin % 11,6’sının ‘toprak altında bulunmuş olması gerekir’ cevabını vermesi, öğrencilerin bir kısmında tarihi eserlerin sadece kazılar sonucu ortaya çıktığı şeklinde yanlış bir bilgiye sahip olduklarını göstermektedir.

Tablo6. ‘Sizce aşağıdakilerden hangisi taşınır kültür varlığıdır? (birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 6		
Anıtlar	76	2,5
Sitler	6	0,1
Tarihi Halılar	57	5,6
Kervansaraylar	59	1,6
Heykeller	67	5

Ankette “Sizce aşağıdakilerden hangisi taşınır kültür varlığıdır?” Birden çok seçeneğin işaretlenebildiği soruya öğrencilerin % 97,3’ü cevap vermiş, % 2,7’si boş bırakmıştır. Soruya cevap veren öğrencilerden %65,6’sı tarihi halılar, % 55’i heykeller şıklarını işaretlemiştir. Öğrencilerden %62,5’i bu şıklardan en az ikisini işaretlemiştir. Tablo 4.12. incelendiğinde ‘anıtlar’ şikkının % 32,5 ve ‘kervansaraylar’ şikkının % 31,6 gibi yüksek bir oranda işaretlendiği görülmektedir. Bu da öğrencilerin taşınır ve taşınmaz kültür varlıkları hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir.

Tablo7. ‘Ülkemize gelen turistlerin geliş amaçları ne olabilir?’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 7		
Kendi ülkelerini sevmedikleri için	9	,2
Alışveriş yapmak için	8	,1
Ülkemizin kültürel değerlerini tanımak için	92	0,8
Kendi ülkelerini tanıtmak için	9	,3
Boş bırakılan	4	,6
Toplam	72	00,0

Ankette ‘Ülkemize gelen turistlerin geliş amaçları ne olabilir?’ sorusuna öğrencilerin, % 92,3’ü ülkemizin kültürel değerlerini tanımak için, % 2,1’i turistlerin alış veriş yapmak amacıyla geldiğini, % 2,2’si kendi ülkelerini sevmedikleri için ve % 3,3’ü kendi ülkelerini tanıtmak için cevabını vermiştir. Verilen cevaplardan hareketle öğrencilerin kültür varlıklarının turizm açısından ne kadar önemli olduğu bilgisine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo8. ‘Ülkemizde en çok hangi şehre gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 8		
Şehir ve eser eşleştirmesi		
yapabilmiş	80	3,6
Şehir ve eser eşleştirmesi		
yapamamış	92	6,4
Toplam		
	72	00,0

Tablo 4.15. incelendiğinde anketin açık uçlu sorularından olan ‘Ülkemizde en çok hangi şehre gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?’ sorusuna cevap veren öğrencilerden % 43,6’sı Ülkemizdeki bir şehir ve o şehirde bulunan bir tarihi eseri birlikte yazabilmiştir.

Tablo 4.14. ve Tablo 4.15.’den anlaşıldığı üzere öğrencilerin ülkemizde bulunan kültür varlıklarına karşı merak içinde oldukları fakat kültür varlıklarımızla ilgili yeterince bilgi sahibi oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca 33. soruya cevap veremeyen öğrencilerin büyük bir kısmının da kültür varlıkları ve doğa varlıkları arasındaki farkı bilmedikleri anlaşılmıştır.

Öğrencilerin Ülkemizde görmek istedikleri tarihi eserler arasında İstanbul’un tarihi yerleri, Erzurum Çifte Minareli Medrese, Efes, Nemrut Heykelleri almaktadır. Öğrencilerin soru ile ilgili verdikleri cevaplardan örneklerden bazıları aşağıda verilmiştir.

33- Ülkemizde en çok hangi şehre gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?

Trabzon'a ve orda Süleymanîye Manastırını görmek istersiniz

33- Ülkemizde en çok hangi şehre gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?

İstanbul'a gitmek istenim çünkü İstanbul kültür merkezidir. Orada birçok müze ve tarihi eserlerimiz bulunur. Ayasofya'ya gitmek istenim.

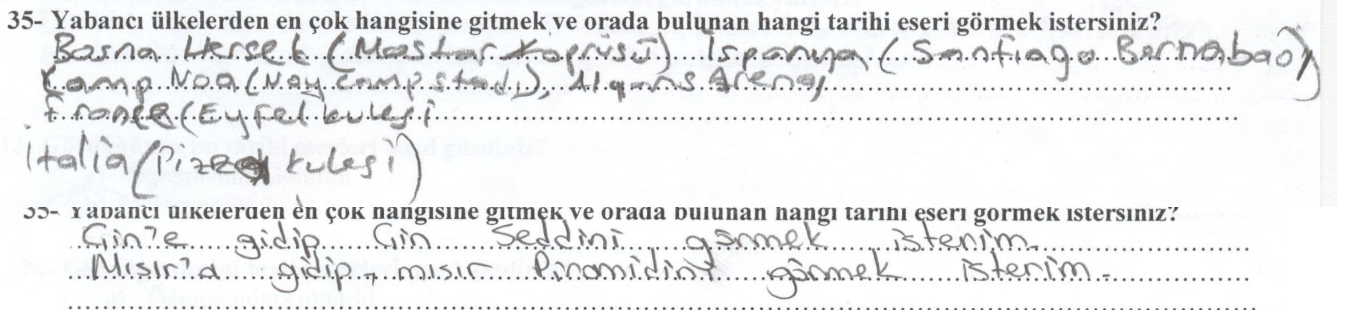
Tablo9. ‘Yabancı ülkelerden en çok hangisine gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 9		
Ülke	eser	karşılaştırması
yapabilmiştir	92	3,5
Ülke	eser	karşılaştırması
yapamamıştır	79	6,4
Boş bırakılan		.1
Toplam		71 9.9

Tablo 4.17. incelendiğinde anketin açık uçlu sorularından olan ‘yabancı ülkelere en çok hangisine gitmek ve orada bulunan hangi tarihi eseri görmek istersiniz?’ sorusuna cevap veren öğrencilerden % 33,5’i yurt dışında bir ülke ve o ülkede bulunan bir tarihi eseri birlikte yazabilmiştir.

Tablo 4.16. ve tablo 4.17. incelendiğinde öğrencilerin büyük bir kısmının kültür varlıklarına karşı merak duydukları fakat bunlarla ilgili fazla bir bilgi sahibi olmadıkları anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin en çok görmek istedikleri tarihi eserler arasında, Çin Seddi, Eiffel Kulesi, Pizza Kulesi, Prado Müzesi, Akashi Köprüsü yer almaktadır. Öğrencilerin soru ile ilgili verdikleri cevaplara ait örneklerden bazıları aşağıda verilmiştir.

Tablo10. ‘Sizce tarihi eserler neden korunmalıdır?’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 10	n	%
Ünlü sanatçılar tarafından yapıldıkları için	2	3
	8	,2
Bizlere eski uygarlıklar hakkında bilgi verdikleri için	5	6
	40	1,9
Yıkılmaları halinde deha güzeli yapılmayacağı için	4	5
	5	,2
Tarihi eserlerin değerini artırmak için	2	2
	42	7,8
Boş bırakılan	1	1
	7	,9
Toplam	8	9
	55	8,1

Ankette “Sizce tarihi eserler neden korunmalıdır?” sorusuna öğrencilerin % 98’i cevap vermiş, % 2’si boş bırakmıştır. Öğrencilerin %61,9’u bizlere eski uygarlıklar hakkında bilgi verdikleri için, %27,8’i tarihi eserlerin değerlerini artırtmak için cevabını vermiştir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu soruya doğru cevap vererek kültür varlıklarının bizlere eski uygarlıklar hakkında bilgi verdiklerini belirtmişlerdir. Tarihi eserlerin değerini artırmak seçeneği güçlü bir çeldirici olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo11. ‘Sizce müzelerin görevleri nelerdir? (Birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz)’

Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 11	n	%
Tarihi eser satmak	65	7
		,55
Tarihi eserleri halka sunmak	664	7

		7,2
Tarihi eser yapmak	60	6
		,9
Tarihi eserleri korumak	631	7
		3,3
Tarihi eser halka sunmak- Tarihi eser korumak	445	5
		1,0
Soruya Cevap Veren öğrenci sayısı	860	9
		8,6

Ankette birden çok seçeneğin işaretlendiği ‘Sizce müzelerin görevleri nelerdir?’ sorusuna öğrencilerin % 98,6’sı cevap vermiş % 1,4’ü boş bırakmıştır. Soruya cevap veren öğrencilerin % 77,2’si tarihi eserleri halka sunmak, % 73,3’ü tarihi eserleri korumak cevaplarını işaretlemiştir. Öğrencilerin % 51’i tarihi eserleri halka sunmak ve tarihi eserleri korumak cevaplarını birlikte işaretlemeleri konuyla ilgili yeterince bilgiye sahip olmadıklarını göstermektedir. Ayrıca anketin 19. sorusu olan ‘hangi müzeleri gördünüz?’ sorusuna öğrencilerin % 93,9’unun hiç müze görmedim cevabını vermesi, öğrencilerin konuyla ilgili yeterince bilgi sahibi olmamalarının temel sebebi sayılabilir.

Tablo12. ‘Sizce tarihi eserlerin koruma ve onarım işlerini kimler yapar?’

Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 12		
Öğretmenler	1	,4
Restoratorler	15	9,1
İş Adamları	00	1,5
Müteahhitler	19	5,1
Boş bırakılan	7	,9

Toplam**72 00**

Tarihi eserlerin koruma ve onarma işlemlerini kimler yapar sorusuna; öğrencilerin % 98'i cevap vermiş, % 2'si boş bırakmıştır. Soruya cevap veren öğrencilerin %59,1'i restoratörler, %25,1'i müteahhitler, %11,5'i iş adamları ve %2,4'ü öğretmenler cevabını vermiştir. Soruya verilen cevaplar öğrencilerin büyük bir kısmının restoratörlerin ne iş yaptıklarını bildiğini göstermektedir.

Tablo13. 'Hangi müzeleri gördünüz lütfen yazınız?'**Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı**

Soru 13		
Müze Gören Öğrenciler		
	3	,1
Müze	Görmeyen	
Öğrenciler	17	3,7
Boş bırakılan		
		,2
Toplam		
	72	00,0

Tablo 4.21. incelendiğinde ankete öğrencilerin tamamına yakını (%93,7) hiç müze görmediğini ifade etmiştir. Bu sonucun nedeni olarak yörede bir müzenin olmayışı gösterilebilir. Öğrencilerin 'hangi müzeleri gördünüz lütfen yazınız?' sorusuna verdiği cevaplardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

19- Hangi müzeleri gördünüz lütfen yazınız?

Ayasofya müzesi (İstanbul)

19- Hangi müzeleri gördünüz lütfen yazınız?

İstanbul Topkapı Sarayındaki müzeler, Gonakobas'daki müzeler, Ankara'daki müzeler.

Tablo14. 'Hiç tarihi eser alanlarını ya da arkeolojik kazı yapılan yerleri gezdiniz mi?'

Gezdiyseniz nereleri gezdiğinizi lütfen yazınız.’ Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 14			
Arkeolojik	kazı	alanı	
görenler		0	,3
Arkeolojik	kazı	alanı	
görmeyenler		51	7,6
Boş bırakılan			,1
Toplam			
		72	00,0

Tablo 4.23.’ten anlaşılacağı gibi ankete katılan öğrencilerin tamamına yakını (% 97,6) hiç arkeolojik kazı alanı gezmediğini belirtmiştir. Bu durum yörede az sayıda yapılan arkeolojik kazıların eğitim için değerlendirilmediğini ortaya koymaktadır. Tarihi eser ya da arkeolojik kazı alanı gezdiğini belirten öğrencilerin cevaplarına ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

21- Hiç tarihi eser alanlarını ya da arkeolojik kazı yapılan yerleri gezdiniz mi? Gezdiyseniz nereleri gezdiğinizi lütfen yazınız.

Eğer Antik Kenti, Sarı Harabeleri

21- Hiç tarihi eser alanlarını ya da arkeolojik kazı yapılan yerleri gezdiniz mi? Gezdiyseniz nereleri gezdiğinizi lütfen yazınız.

Gonokaledeki bir müzeye gittik. Bir yere girdik. Eskiden savaşçılarındaki ot. Eşler. polen alan yere gittik.

Soru15. ‘Sizce ‘restorasyon’ ne demektir? Kısaca yazınız.’

Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

Soru 15			
Doğru tanım yapanlar			
		63	1,6
Doğru tanım yapamayanlar			
		09	8,4
Toplam			
		72	00,0

Ankete katılan öğrencilerin %41,6'ı restorasyonun ne demek olduğunu ifade etmiş, öğrencilerin % 58,4' restorasyonun ne demek olduğunu ifade edememiştir. Öğrencilerin restorasyonla ilgili yapmış oldukları tanımlardan bazı örnekler aşağıda verilmiştir.

24- Sizce 'restorasyon' ne demektir? Kısaca yazınız.

Tarihi eserlerde yıkılmış bozulmuş bölümleri uygun bir biçimde yenileme

24- Sizce 'restorasyon' ne demektir? Kısaca yazınız.

Tarihi eserlerin korunabilmesi için ve sergileri için yapılmadan önceki durumlarına döneltirilmesi için yapılan çalışmalar. Yenilemeler (Aslına uygun olarak)

4.Sonuç

Ağrı İli ve ilçelerinde öğrenim gören ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu çevresinde hangi medeniyetlerin yaşadığını ve bu medeniyetlerden hangi tarihi eserlerin günümüze ulaştığı konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin büyük bir kısmının tarihi eserin tanımını doğru yaptıkları ve bir nesnenin tarihi eser olabilmesi için tarihi değerinin olması gerektiği bilgisine sahip oldukları görülmektedir. Ancak öğrencilerin kültür varlıkları ve doğa varlıklarının ayırtına varamadıkları, taşınır kültür varlıkları ve taşınmaz kültür varlıkları konusunda da yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin büyük bir kısmının kültür varlıklarının turizm açısından taşıdığı önemin farkında oldukları, kendilerinin de başka kültürlerle karşı merak içerisinde oldukları görülmektedir. Fakat öğrencilerin çoğunun yurt içinde ve yurt dışında hangi bölgede hangi kültürel değer bulunduğunda konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilerin nerdeyse tamamının (%93,9) hiç müze ve arkeolojik kazı alanı görmemiş olmasıdır. Bunun sebebinin Ağrı ili'nde bir müze olmamasından ve şu aşamada sürdürülen bir arkeolojik kazı alanı bulunmamasından kaynaklandığı söylenebilir.

Öğrencilerin büyük bir kısmının (% 90,3) tarihi eserin ne olduğu konusunda bilgi sahibi olduğu sonucuna varılmıştır. Ancak tarihi eserlerin korunması ile ilgili restorasyon (% 41,6) ve restoratörün (% 59,1) ne olduğu konusunda öğrencilerin yarısına yakınının bilgi sahibi olduğu ulaşılan sonuçlar arasındadır.

5.Öneriler

Kültür varlıklarının korunması, geçmişten günümüze uzanan maddi ve manevi değerleri gelecek nesillerle ulaştırılması ve yaşadığımız kentin kimliğinin oluşturulması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Tarihi çevre bilinci sadece eğitim öğretim faaliyetleri arasında bir uygulama olarak değerlendirilmemeli, toplumu oluşturan tüm bireylerin bu bilince sahip olmaları için gerekli çalışmalar yapılmalıdır. Bu doğrultuda tarihi çevre bilincinin oluşturulması açısından en büyük eksiklik Ağrı İli'nde bir müzenin olmamasıdır. İlk çağlardan beri önemli bir kültür merkezi konumunda olan Ağrı'da yapılan sınırlı kazılar sonucu gün yüzüne çıkarılan tarihi eserler Ankara, Erzurum ve Van'da sergilenmektedir. İlin bu konudaki en önemli ihtiyacı olan tarihi eserlerin sergileneceği, halkın ve öğrencilerin istifade edebileceği bir müzenin açılması gerekmektedir. Ayrıca okullarda tarihi çevre gezilerine ağırlık verilmeli ve sosyal kulüpler arasına “Kültür Varlıklarını Koruma Kulübü” eklenmelidir.

Kaynakça

- Asatekin, G. (2004). *Kültür ve Doğa Varlıklarımız Neyi Niçin Nasıl Korumalıyız*. Ankara: DÖSİMM Basımevi.
- Asatekin, N. G. (2005). *İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinde Restorasyon/Koruma Bilincinin Niteliğinin Saptanması Konusunda Ders Kitabının Rolü*, 60. Yaşında Sinan Genim'e Armağan Makaleler, Ege Yayınları, İstanbul. s. 50-69.
- Çubuk. M. (1998). *Çağdaş Kentsel Kültür Mirası Kentsel Koruma-Yenileme Kentsel İyileştirme*, İstanbul: MSÜ Matbaası.
- Gögebakan, Y. (2009). *Güzel sanatlar ve Sosyal Bilgiler Derslerinin İlişkilendirilmesinin kültür varlıklarını Tanıma ve Sahip Çıkma ile İlgili Kazanımların Gerçekleşmesi ve Öğrencilerin Tutumları Üzerine Etkisi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim İş Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Hueber, F. (2001). *Arkeolojik Yapıların ve Alanların Koruma Restorasyon Sorunları*, Arkeolojik Sit Alanların Korunması ve Değerlendirilmesi I. Uluslararası Sempozyumu, Antalya.
- Karasar. N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Tankut, G. (2005). *Doğal ve Tarihi Çevrenin Korunması: Sorunlar ve Olası Çözümler*, Planlama, TMMOB Türkiye Şehir Plancıları Odası Yayını, S. 31, s. 9–12, Ankara 2005.

Yılmaz, G., Üçer, Z.A.G. (2004), *Türkiye’de kentsel Koruma Sürecinde Kurumsal Yapı ve Sivil Toplum Kuruluşları Üzerine Bir değerlendirme*, Egemimarlık 2004/3 51
<http://www.izmimod.org.tr/egemimarlik/51/12.pdf>